

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

**VAIDEOTSUS
ja
ETTEKIRJUTUS-HOIATUS**
avaliku teabe asjas nr. 2.1.-3/19/1701

Otsuse tegija	Andmekaitse Inspeksioon
Otsuse tegemise aeg ja koht	20.06.2019 Tallinnas
Vaide esitamise aeg	02.05.2019
Teabevaldaja	Riigiprokuratuur aadress: Wismari 7, Tallinn, 15188 e-posti aadress: info@prokuratuur.ee
Vaide esitaja	Xxx

RESOLUTSIOON:

avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lg 1 punkti 1, AvTS § 51 lg 1 p 4 ning haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 2 ja Vabariigi Valitsuse seaduse § 75¹ lg 3 alusel

- 1) teen vaideotsuse rahuldada vaie täielikult;
- 2) teen teabevaldajale täitmiseks kohustusliku ettekirjutuse:
Vaadata uuesti läbi vaide esitaja 04.04.2019 teabenõue ning väljastada soovitud dokumendid või keelduda nende väljastamisest, kui selleks on seadusest tulenev alus. Keeldumise korral tuleb keeldumist põhjendada;
- 3) määran ettekirjutuse täitmise tähtajaks 10. juuli 2019;
- 4) teha vaideotsus teatavaks vaide esitajale ja teabevaldajale.

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Kuivõrd käesoleva otsusega rahuldati vaie täielikult, saab **vaide esitaja** 30 päeva jooksul pöörduda Tallinna halduskohtusse üksnes juhul, kui Andmekaitse Inspeksioon rikkus menetlemisel vaide esitaja õigusi muul viisil.

Teabevaldaja saab käesoleva haldusakti vaidlustada vaidega Andmekaitse Inspeksiooni peadirektorile või Vabariigi Valitsuse seaduse §-s 101 toodud korras.

Ettekirjutuse vaidlustamine ei peata selle täitmise kohustust ega täitmiseks vajalike abinõude rakendamist.

HOIATUS:

Kui teabevaldaja jätab Andmekaitse Inspeksiooni ettekirjutuse täitmata, võib Andmekaitse Inspeksioon pöörduda teabevaldaja kõrgemalseisva asutuse, isiku või kogu poole teenistusliku

järelevalve korraldamiseks või ametniku suhtes distsiplinaarmenetluse algatamiseks. (AvTS § 10 lõiked 1 ja 4, § 53 lõige 1).

FAKTILISED ASJAOLUD:

Xxx esitas Riigiprokuratuurile 04.04.2019 teabenõude. 04.04.2019 edastas Riigiprokuratuur teabenõue lahendamiseks ja täitmiseks Põhja Ringkonnaprokuratuurile. Põhja Ringkonnaprokuratuur edastas 04.04.2019 xxx järgnevad dokumendid:

1. Kaebus 27.11.2018 kriminaalmenetluse alustamata jätmise teate 18231602783 kohta;
2. 19.12.2019 Kaebuse rahuldamata jätmise määrus nr 18231602783.

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED:

(I) ASJAOLUD

Eesti Vabariigi põhiseaduse § 46 järgi on igapähe õigus pöörduda avaldustega riigiasutuste, kohalike omavalitsuste ja ametiisikute poole. Pöördusin 04.04.2019 (lisa nr 1) elektronposti teel aadressil info@prokuratuur Prokuratuuri (Wismari tn 7, 15188, Tallinna linn) ametiisikute poole teadmiseaga, et Õhtuleht kirjutas 09.03.2019 sellest, kuidas riigiprokuratuur Prokuratuuri struktuuriüksusena jättis rahuldamata EKRE kaebuse alustada Indrek Tarandi suhtes kriminaalasi selles, nagu ta oleks toime pannud mõne süüteo 26.11.2018 Toompeal aset leidnud meeleavaldusel (link:

<https://www.oh tuleht.ee/944966/ekre-loobub-indrek-tarandi-asjas-prokuratuuriga-vaidlemisest>).

Palusin mulle saata avaldaja riigiprokuratuurile adresseeritud kaebus ja ametiasutuse vastuskiri.

Minu pöördumisele saabus mõne hetke pärast automaagiline vastuskiri (lisa nr 2), mille sisu olulises osas oli alljärgnev: "Täname Teid Riigiprokuratuuri üldmeilile info@prokuratuur.ee saadetud e-kirja eest. Kui sõnum sisaldas vastamist vajavat teavet, siis teeme seda esimesel võimalusel. Vastamise tähtaeg sõltub kirja sisust."

Mingeid täiendavaid vastuskirju 13.05.2019 seisuga saabunud ei ole.

(II) VAIDE PÕHISTUS

"Haldusmenetluse seaduse" (HMS) § 71 lg 1 järgi võib isik, kes leiab, et haldusaktiga või haldusmenetluse käigus on rikutud tema õigusi või piiratud tema vabadusi, esitada vaide. HMS § 76 lg 2 p 6 nõudmise pääle kinnitan järelevalveasutusele, et vaieldavas asjas ei ole minu parima arusaamisvõime järgi jõustunud kohtuotsus ega toimu kohtumenetlus. HMS § 76 lg 2 p 4 järgi märgitakse vaides põhjused, miks vaide esitaja leiab, et haldusakt või toiming rikub tema õigusi.

Preambula

Eesti Vabariigi põhiseaduse (PS) § 54 järgi on Eesti kodaniku kohus olla ustav tema põhiseaduslikule korrale ning kaitsta Eesti iseseisvust. Põhiseaduse preambula järgi kohustub kodanik kõikumatus usus ja vankumatus tahtes kindlustama ja arendama riiki. Otto Tiefi valitsuse välisminister August Rei on omaenese Vabariigi Presidendi 09.01.1945 käskkirjas nr 1 märkinud mh, et "kuiwõrd põhiseadus on absoluutselt kohustawaks juhiseks igale Eesti kodanikule ja selle eeskiri on käesolewal juhul nii waieldamatult selge, et ühelgi seaduse tõlgendamise reegleid ega loogikat austawal inimesel ei saa tekkida kahtlusi ega kaksipidi arwamist, siis ei saa mina keelduda täitmast seda kohustust, mis minu pääle langenud on".

Eesti Vabariigi põhiseaduse § 1 järgi on kõrgeima riigivõimu kandja Eestis rahvas. Selleks, et kõrgeim suverään saaks oma tahet parimal viisil ellu viia, peab ta olema informeeritud.

Kodanikkonna informeerimine toimub paljuski riigi algatusel, samas ei ole vähemtähtis ka kodanike omaalgatuslik teabe hankimine.

Teabe avalikustamine võimaldab kodanikel osaleda rohkem otsustamisprotsessis, tagab juhtorganitele suurema legitiimsuse, tulemuslikkuse ning suurema vastutuse kodanike ees demokraatlikus süsteemis (Euroopa Parlamendi ja Nõukogu 30.05.2001 määrus nr 1049/2001). Demokraatia põhimõte on üks Euroopa õigusruumis kehtivatest õiguse üldpõhimõtetest ning põhiväärtustest (Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium (RKPJKo) 17.02.2003 kaasuses 3-4-1-1-03 p 15). Demokraatia tähendab võimu teostamist rahva osalusel ja oluliste juhtimisotsustuste tegemist võimalikult ulatuslikul ja kooskõlastatud alusel (RKPJKo 21.12.1994 kaasuses III-4/A-11/94). Demokraatia on rahva valitsus rahva üle rahva heaks (Ameerika Ühendriikide president Abraham Lincoln Gettysburgi kõnes 18.11.1863). Eesti Maapäeva 24.02.1918 deklaratsiooni "Manifest kõigile Eestimaa rahvastele", Eesti NSV Ülemnõukogu 16.11.1988 deklaratsiooni "Eesti NSV suveräänsusest", Eesti NSV Ülemnõukogu 11.04.1990 pöördumise NSV Liidu presidendi poole, Eesti Vabariigi Ülemnõukogu 11.03.1991 avalduse ja 20.08.1991 otsuse "Eesti riiklikust iseseisvusest" ning 03.07.1992 jõustunud Eesti Vabariigi põhiseaduse § 1, § 10 ja § 11 järgi on Eesti demokraatlik riik.

Riigikohtu halduskolleegium on 07.05.2003 kaasuses 3-3-1-31-03 p 33 leidnud, et demokraatlikus riigis peab isik ka ise oma informeerituse eest hoolitsema. Eesti Vabariigi põhiseaduse § 44 järgi on igal inimesel õigus vabalt saada üldiseks kasutamiseks levitatavat informatsiooni. Kõik riigiasutused, kohalikud omavalitsused ja nende ametiisikud on kohustatud seaduses sätestatud korras andma Eesti kodanikule tema nõudel informatsiooni oma tegevuse kohta, välja arvatud andmed, mille väljaandmine on seadusega keelatud, ja eranditult asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud andmed.

Täiendavalt annab õiguse informatsioonile ka "Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni" (EIÕK) artikkel 10, mis kätkeb eneses vabadust saada ja levitada teavet ning mõtteid ilma ametivõimude sekkumiseta ja sõltumata riigipiiridest. See on lausa kohtu tasandil üle korratud: 19. jaanuaril 2016 tegi Euroopa Inimõiguste Kohus (EIK) otsuse kaasuses "Romeo Kalda vaidluses Eesti Vabariigi vastu" (kaebus nr 17429/10), milles kohtunikud leidsid, kuue häälega ühe vastu, et Eesti riik on rikkunud EIÕK artiklit 10 (sõnavabadus), kuna kaebajale ei võimaldatud vanglas juurdepääsu kolmele tema soovitud internetileheküljele (www.coe.ee ja www.riigikogu.ee ja www.oiguskantsler.ee). EIÕK art 46 lg 1 järgi on Eesti võtnud kohustuse täita EIK lõplikke otsuseid igas asjas, milles ta on pooleks. EIÕK on Eesti õiguskorra lahutamatu osa (Riigikohtu üldkogu 30.06.2017 kaasuses 3-3-2-1-16 p 18). Eesti Vabariigi põhiseaduse § 3 järgi on rahvusvahelise õiguse üldtunnustatud põhimõtted ja normid Eesti õigussüsteemi lahutamatu osa.

Eesti Vabariigi põhiseaduse § 14 järgi on õiguste ja vabaduste tagamine seadusandliku, täidesaatva ja kohtuvõimu ning kohalike omavalitsuste kohustus. Sellest sättest on Riigikohus tuletanud seadusandja kohustuse kehtestada normid, millised tagaksid konstitutsiooniga kokkulepitud põhiõiguste kasutamise võimalused (vt "Eesti Vabariigi põhiseadus: kommenteeritud väljaanne" (2017), paragrahvi 14 kommentaarid 10, 11, 15, 16, 19, 22 jt). Üks niisugune normide kogum, mis konkretiseerib põhiseaduse 44., 46. ja 51. paragrahvis sätestatud põhiõigust pöörduda avaliku võimu (riigivõimu, ühiskondliku võimu) kandja poole, on näiteks "Avaliku teabe seadus" (AVTS).

AVTS § 6 järgi on teabenõue teabenõudja poolt AVTS-is sätestatud korras teabevaldajale esitatud taotlus teabe saamiseks või taaskasutamiseks.

AVTS § 5 lg 1 järgi on riigiasutused ja teised avalik-õiguslikud juriidilised isikud teabevaldajad. "Prokuratuuri põhimääruse" (RTL 2004, 29, 505; RT I, 01.04.2015, 4) § 1

järgi on nimetatud institutsioon Justiitsministeeriumi hallatav valitsusasutus, kes täidab seadusest ja õigusaktidest tulenevaid ülesandeid, esindades riiki. Järelikult vastab riigiprokuratuur Prokuratuuri struktuuriüksusena AVTS § 5 lg 1 järgi teabevaldajale seatud tingimustele.

AVTS § 3 lg 1 järgi on üldiseks kasutamiseks mõeldud informatsioon mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites.

Avalikud ülesanded on vahetult seadusega või seaduse alusel riigile, kohalikule omavalitsusele või muule avalik-õiguslikule juriidilisele isikule pandud ülesanded (Riigikohtu halduskolleegium 19.06.2014 kaasuses 3-3-1-19-14 p 11). Ülesanne on kohustusena sooritatavaks antud või võetud toiming ("Eesti keele seletav sõnaraamat"). Ülesande, avaliku võimu kandjal kodanike pöördumistele vastata, seab põhiseaduse § 14 (Riigikohtu halduskolleegium kaasuses 3-3-1-4-10 p 12 lg 2), § 44, § 46, § 51 või neid põhiõigusi konkretiseerivad seadused (haldusmenetluse seadus, avaliku teabe seadus, märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seadus, kriminaalmenetluse seadustik (§ 195, § 198), väärteomenetluse seadustik (§ 59 lg 2), halduskohtumenetluse seadustik (§ 89 lg 2) jne).

Andmekaitse Inspeksioonil lahendamist vajav aspektid

(A) vastamata jätmine

Olenemata sellest, millise regulatsiooni alla vaide esitaja pöördumine liigitub, siis on praeguseks hetkeks vastamata jätmisest möödunud juba enam kui 30 päeva, mida ei saa seaduslikuks pidada ka juhul, kui pöördumine oli väärteoteade, taotlus sotsiaalabi saamiseks või midagi muud.

Tallinna Ringkonnakohus leidis 26.07.2017 haldusajlas nr 3-17-1171 punktis 8 kõige muu hulgas, et "Isegi[,] kui kaebajal puudunuks õigus saada soovitud teavet või seda koos ametliku kinnitusega, pidanuks teabevaldaja keelduma taotluse rahuldamisest, viitega keeldumise õiguslikule ja faktilisele alusele."

Kuigi konkreetsest kohtulahendist ei ilmne, millist õigusakti kohus rakendas, kuigi viimane oli selleks justkui kohustatud (halduskohtumenetluse seadustiku § 178 lg 2 ja lg 3, § 158 lg 1, § 165 lg 1 p 5, tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 465 lg 2 p 8), siis nähtavasti juhendus ringkonnakohus AVTS § 23 lg 3 (teabevaldaja teeb teabenõude täitmisest keeldumise koos põhjendusega teabenõudjale teatavaks viie tööpäeva jooksul) ja HMS § 43 lg 4 p 2 (toimingu menetlus lõpeb põhjendatud otsusega toimingut mitte sooritada). Aga miks mitte ka näiteks Eesti Vabariigi põhiseaduse §-st 14, millest on tuletatud isiku põhiõigus korraldusele ja menetlusele, sh otsuste põhistamisele.

Prokuratuur ei ole vaide esitaja arvates tänase päevani võtnud mitte mingisugust seisukohta küsitud teabe osas. See tähendab, et teabevaldaja ei ole teabenõuet täitnud (AVTS § 8, § 17, § 20), teatanud puudustest taotluses (AVTS § 9 lg 2 p 5, § 15, § 18 lg 2), pikendanud täitmise tähtaega (AVTS § 19) või hoopistükkis keeldunud teabenõude täitmisest (AVTS § 23).

(B) vaide menetluslikud küsimused

HMS § 72 lg 3 p 1 ja 2 järgi on viivitus ja tegevusetus iseseisvalt vaidlustatavad. HMS § 72 lg 1 p 3 järgi võib vaidmenetluse korras muu hulgas nõuda ettekirjutuse tegemist asja uueks otsustamiseks või toimingu sooritamiseks. Riigivastutuse seaduse (RVASTS) § 6 lg 1 järgi võib isik nõuda haldusakti andmist või toimingu sooritamist, kui avaliku võimu kandja on kohustatud haldusakti andma või toimingu sooritama ja see puudutab isiku õigusi. RVASTS § 6 lg 6 järgi võib vait lahendav haldusorgan nõude rahuldamisel valida, kas teha pädevale organile

ettekirjutus haldusakti andmiseks või toimingu sooritamiseks ilma asjaolude täiendava kaalumisetähtaajaga või teha ettekirjutus asja uueks otsustamiseks.

HMS § 84 lg 1 järgi lahendatakse vaie 10 päeva jooksul, kui just asjaolude keerukus ei nõua viimase pikendamist 30 päeva võrra (HMS § 84 lg 2). Vaide esitaja palub, et kui AKI-l on selge veendumus, et Prokuratuur on õigusvastaselt viivitanud, lahendada haldusasi 10 päeva jooksul, tehes ettekirjutuse kohustada Prokuratuuri teabenõude osas mingisuguse otsuse vastu võtma ning sellest ka teabenõudjale teada andma selleks ettenähtud ajal ja viisil. Alternatiivselt, lahendades asja 40 päeva, siis hindama ise, kas küsitud teave on juurdepääsu-piiranguga ning kohustama teavet konkreetses ulatuses väljastama.

(III) TAOTLUS

Kuivõrd avaldaja hinnangul on teabevaldaja teabenõudja õiguseid rikkunud, mistõttu palun Andmekaitse Inspeksioonile antud õigustega hinnata Prokuratuuri vastuskirja kooskõla põhiseadusega ja vajadusel kohustada vaide esitaja 04.04.2019 teabenõuet uuesti läbi vaatama või kaalutlusõiguse puudumisel teavet AKI määratud ulatuses väljastama.

TEABEVALDAJA PÕHJENDUSED:

04.04.2019 saabus Riigiprokuratuuri xxx teabenõue, mis registreeriti dokumendihaldussüsteemis 04.04.2019 nr RP-6-8/19/200-(1).

Vastavalt kuuluvusele edastati Riigiprokuratuuri süüdistusosakonna juhtivprokuröri korraldusel teabenõue lahendamiseks ja täitmiseks Põhja Ringkonnaprokuratuuri, kus see registreeriti 04.04.2019 nr PRP-13/19/337.

04.04.2019 on Põhja Ringkonnaprokuratuuris registreeritud vastuskiri xxx teabenõudele, kus rahuldati tema poolt küsitud teave ja edastati talle järgnevad dokumendid:

1. Kaebus 27.11.2018 kriminaalmenetluse alustamata jätmise teate 18231602783 kohta.
2. 19.12.2019 Kaebuse rahuldamata jätmise määrus nr 18231602783.

Samuti on xxx edastatud 04.04.2019 e-maili (xxx) teel teavitus selle kohta, et Põhja Ringkonnaprokuratuur on edastanud Politsei- ja Piirivalveametile teabenõude osaliseks täitmiseks selles osas, milles isik soovib saada Politsei- ja Piirivalveametile esitatud kaebust ning Politsei- ja Piirivalveameti vastust sellele.

Xxx edastatud dokumentidele on kehtestatud järgnevad juurdepääsupiirangud: AvTS § 35 lg 1 p 1 Kriminaal- või väärteomenetluses kogutud teave enne otsuse jõustumist, AvTS § 35 lg 1 p 12 Eraelu puutumatust kahjustav teabe alusel.

Juurdepääsupiirangud antud dokumentidele on kehtestanud Prokuratuur. Juurdepääsupiirangud antud dokumentidele on kehtestatud täies mahus.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

AvTS § 3 lg 1 kohaselt on avalik teave (edaspidi teave) mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites

AvTS § 18 lg 1 kohaselt tuleb teabenõudele vastata viivitamatult, kuid mitte hiljem kui viie tööpäeva jooksul. Sama seaduse § 21 lg 1 sätestab, et kui teabevaldaja ei valda taotletud teavet, selgitab ta välja pädeva teabevaldaja ja edastab talle teabenõude viivitusega, kuid mitte hiljem kui viie tööpäeva jooksul teatades sellest samal ajal teabenõudjale.

Riigiprokuratuuri vastusest nähtub, et vaide esitaja teabenõue laekus Riigiprokuratuuri 04.04.2019. Samal päeval edastas Riigiprokuratuur teabenõue lahendamiseks ja täitmiseks

Põhja Ringkonnaprokuratuuri. Et Riigiprokuratuur ja Põhja Ringkonnaprokuratuuri puhul on tegemist sama valitsusasutuse struktuuriüksusega, siis tulenevalt AvTS § 21 lg-st 1 ei olnud Riigiprokuratuuril kohustus teavitada vaide esitajat teabenõude edastamisest.

Kuna aga teabenõudes soovis vaide esitaja Riigiprokuratuurile adresseeritud kaebust ja ametiasutuse vastuskirja, mitte Põhja Ringkonnaprokuratuurile esitatud kaebust ja kaebuse rahuldamata jätmise määrust, siis Riigiprokuratuur ei menetlenud teabenõuet nõuetekohaselt. Seega tuleb Riigiprokuratuuril xxx vaie uuesti läbi vaadata ning väljastada soovitud dokumendid või keelduda nende väljastamisest, kui selleks on seadusest tulenev alus. Keeldumise korral tuleb keeldumist põhjendada

/allkirjastatud digitaalselt/

vaneminspektor
peadirektori volitusel